

Заўсёды з народам

Натхнёнай стваральнай працай адметны ён і дзень нашай краіны. Савецкі народ першым у гісторыі пракадаваў дарогу ў камунізм, і ў гэтым поспехе народнаму, у гэтай нашай вялікай хадзе праяўляюцца высокародныя якасці савецкага чалавека, нараджаюцца героі працы, выхоўваюцца людзі камуністычнай будучыні.

Глыбока і праўдзіва паказваюць гэтых людзей — важнейшы абавязак савецкіх пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва.

Менавіта аб гэтым — аб тэме сучаснасці ў літаратуры і мастацтве найперш думалася, калі чытаеш прамову таварыша М. С. Хрушчова ў стайцы Вешанскай, там ён быў у гасцях у Міхайла Шолыхана.

У вялікай цікавасці сустрэлі беларускія пісьменнікі і работнікі мастацтва гэтую прамову. Яна выклікала ў іх творчы роздум, жаданне глыбей пазнаваць рэальнасць, смялей ўзімаць у сваіх творах новыя пласты народнага жыцця.

Ствараць хваляючыя, высокамастацкія творы, дастойныя вялікіх працоўных пазнаўчаў савецкага народа — будаўніка камунізму, — вось да чаго заклікае наша родная партыя пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва. Распрацаўта тэмы сучаснасці — іх вялікая і пачэсная задача.

З пачуццём высокай адказнасці ўсведамляюць гэтую задачу і беларускія літаратары і дзеячы мастацтва. Мы ўсё яшчэ ў даўгу перад сваім народам. У нас усё яшчэ мала добрых кніг пра сённяшні дзень нашай рэспублікі, мала яркіх палютоваў жыцця, опер і кантат, фільмаў і тэатральных паставак. Вялікія перадаўнікі, якія адбыліся і адбываюцца на беларускай зямлі, тоць у сабе невычэрпанае багацце тэм і вобразаў. Самадзейна барацца беларускі народ за выкараненне сямігадовага плана — гэта крыніца творчага натхнення.

Трэба мадаць сувязь дзеячоў культуры з жыццём, каб наша літаратура і мастацтва, жывучыя са скарма роднай зямлі, давала глыбокае, поўнае, усёбаковае асветленне жыцця і барацьбы савецкага народа, на ўсё годзе праслаўляла веліч нашых дзён, слаўныя подзвігі твораў камунізму.

У прамове таварыша М. С. Хрушчова ў стайцы Вешанскай зноў у вялікай сілай падкрэслена роля савецкай літаратуры і мастацтва ў нашым грамадстве.

«Наша партыя, — гаварыў таварыш М. С. Хрушчоў, — заўсёды ўзялася і ўзяла вялікую ўвагу развіццю літаратуры і мастацтва, разглядае пісьменнікаў як сваіх актыўных і верных памочнікаў у справе камуністычнага выхавання працоўных. Цяпер, калі мы ўступілі ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камунізму, гэтая роля мастацтва асабліва ўзрастае. Мы будзем камунізм у імя чалавека, у імя яго шчасця. У камунізм людзі павінны прысці, вызваліўшыся ад прыватнаўладніцкіх прымычак, ад эгаізму, своекарыслівасці — ад усяго таго, што перашкаджае людзям жыць па камуністычнаму. Для савецкай літаратуры важна не толькі адлюстраванне справы і подзвігі людзей, але і паказанне ідэйнай вытокі гераізму, які нараджаецца ў барацьбе за перамогу камунізму».

На вялікім уздыме знаходзіцца Савецкая краіна. Паспяхова працуе наша прамысловасць. Радуе стан сельскай гаспадаркі. Разгарнуўся шырокі народны рух за дэмакратычнае выкананне шатгадовага плана, які з'яўляецца важным этапам у мірным спаробіцтве паміж сацыялізмам і капіталізмам, у вырашэнні нашай галоўнай эканамічнай задачы — здаць і перагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі і іншыя найбольш развітыя капіталістычныя краіны па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва.

Ажыццяўленне сямігадовага гэта яркае праяўленне міралюбнасці савецкага народа. Мы будзем камунізм, нам патрэбны мір.

Пытанне аб забеспячэнні міру ва ўсім свеце цікавіць і хваляе ўсіх людзей. У перапісанні час гэта галоўнае міжнароднае пытанне. Савецкі народ прымае ўсе намаганні, каб не даць імперыялістам распаўсюд пажар новай вайны.

Неўзабаве таварыш М. С. Хрушчоў паедзе ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Усё прагрэсіўнае чалавецтва вітае сустрэчу М. С. Хрушчова і Д. Эйзенгаўера. Ёсць глыбокі, хваляючы сэнс у тым, што разам з М. С. Хрушчовым у гэтай місіі міру і добрых намераў будзе ўдзельнічаць і пісьменнік М. А. Шолыхаў. Савецкая літаратура прасякнута ідэямі дружбы і міру паміж народамі, савецкія пісьменнікі і дзеячы мастацтва заўсёды ідуць у авангардзе змагароў за мір.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Прыезд кіраўніка Урада і партыі ў гасці да пісьменніка, чытаць і пеліць, з дзеячымі гаварыць М. С. Хрушчоў аб дзеях літаратуры і мастацтва, — гэта велікі знамянальна, гэта красамовна сведчыць аб штодзённых клопатах Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада пра духоўны свет народа, пра росквіт савецкай лі-

таратуры і мастацтва. Разам з тым, гэта і абавязвае нашых мастакоў пазнаваць яшчэ больш і лепш. Гаворачы аб пісьменніцкай працы, тав. М. С. Хрушчоў сказаў, што яна вызначаецца не колькасцю старонак і кніг, а тым, наколькі глыбока і ярка паказваюцца ў творах пісьменніка шматграннае жыццё і справы народа, веліч яго барацьбы за камунізм.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

Усталяць працу народа, несці людзям ідэі камунізму, ідэі міру і дружбы, твараць для народа — гэта вялікае шчасце.

ПРАЛІТАРЫІ УСІХ КРАІН. ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 70 (1396)

Субота, 5 верасня 1959 года

Цана 40 кап.

Гарачыя сяброўскія сустрэчы

Камітэта разб'яшчэння і тэлебачання РНР Іён Пас. І ў гэты дзень у старажытным беларускім горадзе на беразе Сожа праходзілі сардэчныя сустрэчы, надзвычай цёплыя знаёмствы, а пах зямлі Палана культуры чыгуначнікаў імя Леніна не амаўкалі мілагучныя і вельмі шчырыя песні сабаднага румынскага народа. На вечары дружбы ў гамальчан пачаўся таго, як з поспехам выступіў румынскі маладзёжны ансамбль, сваё майстэрства перад гаспалямі прадэманстравалі самадзейныя калектывы вобласці — вядомы ў рэспубліцы хор калгаса «Новае жыццё» Тураўскага раёна, хойніцкі народныя спевакі, танцоры панчошна — трыкацкай фабрыкі імя 8-га сакавіка і інш.

Назаўсёды захаванца ў памяці румынскіх гасцей выключна цёплая сустрэча, якую ім наладзілі калгаснікі сельсавета імя Сталіна Гомельскага раёна. Па старому славянскаму звычайу намеснік старшын сельсавета Я. Зубарэў паднёс румынскім дэлегацям хлеб-соль. Потым нашы сябры пачалі аглядаць вялікую гаспадарку калгаса. Іх цікавіла літаральна ўсё; і тое, як развіваецца жывёлагадоўля, садзівніцтва і гародніцтва, як зарабляюць калгаснікі і які грашовы прыбытак атрымаваў калгас. Я. Зубарэў ледзь паспяваў адказваць на шматлікія пытанні дарагіх наведвальнікаў. Румынскія сябры дэдавалі, што ў гэтым годзе калгас імя Сталіна атрымаў на сто гектараў зямельных угоддзяў на 248 цэнтнераў малака, па 28 цэнтнераў мяса, а грашовы даход ад жывёлагадоўлі склаў перавысць ужо два мільёны рублёў. Сапрады выдатныя вынікі, і імі можна ўпаўне ганарыцца!

А калі румынскія гасці ўласнымі вачыма убачылі, які добра даглядаецца на фермах жывёла, і ў чырвоным кутку жывёлаводаў раптам заўважылі ўстаноўлены тэлевізар, дык кіраўнік дэлегацыі радасна усклікнуў: «Гэта цудоўна!»

У памяшканні Гомельскага аблвыканкома адбыўся прыём дэлегацыі РНР сакратаром абкома партыі тав. Вяляхонкам і старшынёй аблвыканкома тав. Ялімонкам. Яны расказалі гасцям аб эканамічным і культурным развіццю вобласці і аб тым, якое цудоўнае аблічча яна прыме за гадзі сямігадовага.

У гонар дружбы

Шырока адзначаюцца Дні румынскіх культуры ў Віцебскай вобласці. На прапрыемствах і ва ўстановах, у калгасах і саўгасах праводзяцца вечары і гутаркі, прысвечаныя поспехам братняга румынскага народа ў будаўніцтве сацыялізму.

Урачысты сход адбыўся ў летнім театры Віцебска. З дакладам аб дасягненнях Румынскай Народнай Рэспублікі выступіў сакратар гаркома КПБ І. Паляноў. У заключэнне ілі сабраўшыся былі паказаны спектакль, пастаўлены драмалектывам Палана культуры домабудаўнічага каміната.

Абласное літаратурнае аб'яднанне сумесна з аддзяленнем Таварыства па

Чуў я дойны...

Жураўліны ключ над Прутам
Я сустрэў вясною раніам.
Гаманлілі с'іха хвалі
З цёплым ветрам на світанні...

Піў ваду я медным кубкам
Ля асёлі Бухарста,
Праснакамі частаваўся
З падсалоджанана цеста.

У Канстанцы мне рабочы
Паіскаў руку, я брату,
І гасціна, па-сяброўску,
Запрасіў зайсці у хату.

А у вёсцы на Дунаі,
Пад шум ветру неспакойна,
Слухаў я на вечарыні
Маладых румынак дойна.

Чуў я дойны Жэб'яліну —
Піанеры іх чыталі;
Слухаў Тудара Аргесі —
Вершы ў сэрца мне запалі...

Бачыў я людзей перасліваў,
Побуны веры ў шэрагох,
Што ідуць шырокім крокам
З намі у адну дарогу.

Ваш прыезд, браты з-за Прута,
Беларусы мая вітае;
Дзверы хат сваіх і сэрцы
Вам шырока адчыняе.

І бары яе, і пушчы,
І сады ў пакліне нікім
Нахліліся гасціна —
Сустрэкаюць нас, як блізкіх.

Прыём у ЦК КП Беларусі дэлегацыі дзеячоў культуры Румынскіх Народнай Рэспублікі

Перад ад'ездам на радзіму 4 верасня дэлегацыя дзеячоў культуры Румынскіх Народнай Рэспублікі, якая прымае ўдзел у Днях культуры РНР у БССР, у складзе старшын Камітэта разб'яшчэння і тэлебачання пры Савецкім Міністэрстве Румынскіх Народнай Рэспублікі Іёна Паса (кіраўнік дэлегацыі), сакратара Генеральнага савета Румынскага таварыства сяброўскіх сувязей з СССР (АР.ІУС) Іёна Марару, галоўнага дырэктара Міністэрства асветы і культуры РНР Думітру Барыга, мастакоў Еўджана Пона і Таадора Харыша была прынята ў Цэнтральным Камітэце КП Беларусі. Дэлегацыю прымаў: кандыдат у члены Праэдыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КП Беларусі К. Т. Мазаўраў.

старшыня Савета Міністраў БССР П. Я. Кісялёў, сакратар ЦК КП Беларусі Ц. С. Гарбуноў.
Паміж тт. К. Т. Мазаўраў, П. Я. Кісялёў, Ц. С. Гарбуноў і членамі дэлегацыі дзеячоў культуры Румынскіх Народнай Рэспублікі адбылася гутарка, якая прайшла ў дружалюбнай і сардэчнай абстаноўцы.
На гутарцы прысутнічалі: загадчык аддзела прапаганды і агітатыву ЦК КП Беларусі М. А. Хадіпаў, міністр культуры БССР Р. Я. Кісялёў, старшыня праэдыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубешнімі краінамі І. К. Казлоў, намеснік міністра культуры БССР М. А. Міновіч. (БЕЛТА).

Цудоўныя мелодыі

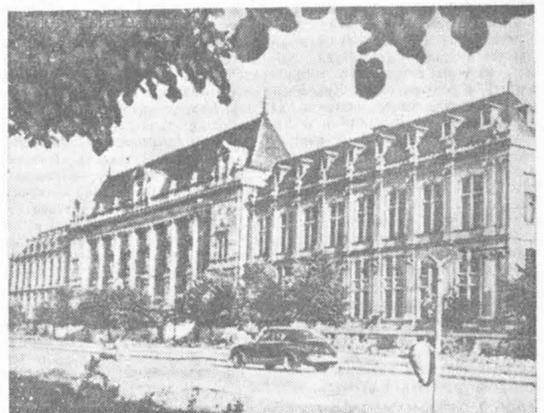
Напярэдадні заканчэння Дзён румынскіх культуры на Беларусі ў зале Дзяржаўнай кансерваторыі адбыўся вечар, прысвечаны развіццю музычнай культуры Народнай Румынскіх Народнай Рэспублікі. З уступным словам выступіў дырэктар Беларускай кансерваторыі, заслужаны дзеяч мастацтва БССР кампазітар А. Багатыроў. Прадстаўнікі музычнай грамадскіх стайкі, якія сабраліся на гэты вечар, уважліва праслухалі зместны даклад намесніка старшын музычнай секцыі Беларускага таварыства дружбы і

культурнай сувязі з зарубешнімі краінамі народнага аргыста СССР кампазітара Я. Цікошкага.
Пасля даклада адбыўся канцэрт салістаў Беларускай філармоніі, у якім прынялі ўдзел піяністка В. Жубаніца, заслужаны арыст БССР п'яніст А. Астреміч, слявак Ю. Смірноў і інш. У іх рэпертуары былі шырока прадстаўлены румынскія музычныя творы. З асадаў слухалі ўдзельнікі вечара цудоўныя мелодыі братняга народа.

Вечар, прысвечаны М. Садавяну

Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубешнімі краінамі разам з Сіаюзам пісьменнікаў БССР правяло літаратурны вечар, прысвечаны творчасці выдатнага румынскага пісьменніка і грамадскага дзеяча Міхайла Садавяну. Вечар

адкрыў уступным словам П. Глебка. Затым Ул. Юрвіч зрабіў даклад аб жыцці, творчым і грамадскім дзейнасці М. Садавяну. Сваімі ўражаннямі ад паездкі на Румынскіх Народнай Рэспубліцы падзяліўся І. Шамакін.

Бухарэст. Дзяржаўная цэнтральная бібліятэка.

Слова перадавіка

Аляксандр Філончык — адзін з перадавых кінамеханікаў Румынскага раёна. Вось ужо два гады ён працуе на кінастанцыянары ў вёсцы Баршчоўка. На яго ініцыятыве ў мясцовым калгасе створаны драматычны калектыв, які добра арыганізавана менаваў сябе імямі спектаклямі.

— У адказ на клопаты нашай роднай партыі аб калгасным сялянстве, — заўвага кінамеханік Аляксандр Філончык, — хочацца працаваць як мага лепш!

Аляксандр Філончык праводзіў гутаркі аб разнастайных XXI з'езду партыі і чэрвеньскага пленума ЦК КПСС, а таксама расказвае калгаснікам аб новых кінакарцінах, наладжвае калектыву чыткі новых твораў савецкіх пісьменнікаў.

Я. ТУЛУПАЎ.

У гонар пленума ЦК КПСС, які неўзабаве адбудзецца, перадавы кінамеханік узяў на себе павышанае абавязальства, — штомесачна выконваць планы кінапаказу не менш чым на 200 працэнтаў па ўсёх паказчыках.

Дружба нарадзілася ў працы. І да гэтага хлопцы сустрэліся ў шаху, на камсамольскіх сходках. А змяна заканчвалася, і ўсе яны размыкнуліся да хаты. Кожны са сваімі думкамі, планами.

Сваё абавязальства Аляксандр Філончык выконвае паспяхова.

А потым... Потым да іх прыйшла вялікая творчая дружба. А пачалося гэта так. Некалькі гадоў таму пранаяву слесарам аб'яднаў у адну брыгаду, «Будзем жыць і працаваць па камуністычнаму, — сказаў ён. — Цяпер усё моладзь да гэтага імкнецца».

— Што ж, мы не супраць, — пачулася з усіх бакоў. — Разгону, можна сказаць, хатае, завод у нас магучы...

У брыгаду пажалалі ўвайсці Пётр Пляшкоў, Эдуард Сакалоў, Аляксей Казакеніч. Тут жа ў іх, пасля змены, узялі на себе новыя павышанае абавязальства, якія Сямён Серада трапіна назваў статутам брыгады.

Брыгадзірам выбралі Ілью Пугача. Ад імя сваіх сяброў па іхавым сходзе ён заявіў: «Абавязальства сваё выканам. З сённяшняга дня будзем працаваць толькі на выдатна».

Уважліва слухаў тады юнака Барыс Міхайлавіч Казлоўцаў. Ледзь прыкметна ўсмішка асцяжыла твар немаладца, усмі павяжаўна на механічным заводзе ў Брэсце кадраванага рабочага.

— Цудоўныя ваша думка аб жыцці, хлопцы, — сказаў ён. — Але асабліва не задавальняе. Уменне прыходзіць за работай. Значыць, трэба працаваць. Гэта галоўнае.

Брыгада Ільі Пугача і раней не была ў ліку адстаючых на заводзе.

М. ЖУРА.

Будні сямігодкі

НА ПОЎНАЕ ДЫХАННЕ

Не прыходзілася хлопцам чыраваць за брак. Змяненая заданні яны, як правіла, перакрываў. Але нейкімі іншымі пачалі станаўзіцца хлопцы, узяўшы на сябе новыя, павышаныя абавязальствы. Усёды і заўсёды яны разам. На работу ўсе ідуць у прыўзнятым настроі, быццам ветрам кожнага ісе. А пасля змены яны зноў неразлучны: ідуць на стадыён, у театр, глядзяць новыя кінафільмы.

— Дзесяць чалавек. І ў кожнага з іх свой характар, свае схільнасці. Вось Ілья Пугач, статы, пильнасць юнак. Ён заўсёды падлігваючы, вясёлы. Ілья добра ведае членуў сваёй брыгады, сябруе з імі, імкнецца знайсці ў кожнага з іх той бубенчык, аб якім гаварыў Максім Горкі: краешні яго — загаворыць, завішчыць у чалавеку ўсё тое добрае, што ў ім ёсць.

Пётр Пляшкоў і Сямён Серада абодва вострыя на язык, рухавыя і вясёлыя хлопцы. Любяць маршыць. Іх сябра Анатоль Мацюшын — сардэчны, акрыты, але заанада гарачы юнак. Аляксей Казакеніч і Эдуард Сакалоўскі любяць жартаваць, любяць пародзіць, але не любяць, каб іх хто-небудзь хваляў ці ім спачуваў.

І сапрады, кожны слесар — творца, вынаходнік! Кожны — сапрады майстар свайго справы: умее рабіць разметку, чытаць складаныя чарцяжы. Усёму гэтаму іх навучыў брыгадзір, чалавек неспакойна, здатны на вымучку.

Прашюў месці, мінаў другі. Брыгада можа ўтрымавацца першае месца на заводзе. Як не ралівацца такому поспеху! Але сёння Аляксей Казакеніч, Эдуард Лявоўцаў, сам брыгадзір стаяць нейкі сумныя, не задаволены. Чаму? Што здарылася?

А здарылася вядацца. Анатоль Мацюшын учора пакінуў змену і не прыбраў свайго рабочага месца.

А ў абедзёны перапытак адбыўся кароткі сход брыгады. Размова была жарговай, але суровай і патрабавальнай.

— Няхай Анатоль сам скажа, хоча ён быць у нашай брыгадзе ці не? — кінуў хтосьці з хлопцаў.

Анатоль сказаў, што застанецца ў брыгадзе. Прасіў, каб прабачылі яму.

— Хлопцы, — гораха гаварыў Аляксей Казакеніч, — я думаю, што нам пад сілу ўборка, — я толькі ўсёку работачага месца. Навошта ў іху наогул трымаць прыбыльшым? Гэтую работу мы і самі можам выконваць. Праўда, Толь?

— Праўда, — згадзіўся той.

— На дробіца захацелі вызначыцца, — іранічна гаварыў некалькіх рабочых. Хто-ні-хто ў аднас брыгады кідаў: «Выскачыць, за славай гошчэся».

Але хлопцы заўсёды знаходзілі бойкі адказ на такія рэплікі і сталі на сваім. Цяпер яны самі прыбіраюць іх.

Чалавек камуністычнага заўтра — гэта чалавек шырокага круглагаду, высокай культуры, вялікіх ведаў. Імунія такімі людзьмі і імкнучы ствараць маладыя слесары. Вялікія вынікі ў кожнага з іх. Сёння Эдуард Лявоўцаў закончыў школу рабочай моладзі, і ў яго імкненне — завоваць вучніцтва ў палітэаінічным інстытуце. Атрымаў дыплом інжынера — мара брыгадзіра. Доўгі час на раздарожжы быў Сямён Серада. Ён ніяк пасля атрыманна атстата сталасці не мог рашыць, куды пайсці вучніцтва. Юнак марыў стаць геалягам, але з і брыгадой ужо не было разлітасці. Пакінуў іх, але чалавек прапоў.

Пакінуў іх, але чалавек прапоў. Пакінуў іх, але чалавек прапоў. Пакінуў іх, але чалавек прапоў.

Пакінуў іх, але чалавек прапоў. Пакінуў іх, але чалавек прапоў. Пакінуў іх, але чалавек прапоў.

Але вось зноў клопат: Юры Кляшын аднойчы адмовіўся выканаць заданне начальніка шахы. Гэта вельмі абурала членуў брыгады. Усе

праводзім, дазваляе хата б на мінуту заглянуць да хворага.

У палату ў будні не пускалі; там хто-небудзь з таварышаў абавязкова прапрабавуе да аня. Паклікаўшы Печу, ён нялоўка соваў яму ў руку кулек — з абліжкімі, цукеркамі, пячэным...

— Зноў вы з аднарукімі. У мяне ж усё ўсё, — падарывае Печу.

— Гэта ж ад хлопцаў, бары. Печу мог бы абійсціся і без гэтых сціпных падарункаў, але яго цёплае пачуццё выклікалі яны! Асабліва цёпла станаўзілася яму сэрца пасля размовы з сябрамі, якія прынеслі яму ўсё заавольні і шчасна навіны. І хворы ніколі не адчуваў себе адзіночкім.

Аб многім з жыцця брыгады расказваў кароткай, лаканічнай запіскай з дзённіка, які вядзе Ілья Пугач. З гэтага дзённіка дэдаваецца аб падзеях у жыцці брыгады. У хлопцаў ёсць шэрадае правіла: з прымій, атрыманым ад укаранення кожнай усеняй імі рацыяналізацарскай прапановай, 50 рублёў адлічваю на так званы агульны рахунак аб

Смаленскі дзяржаўны драматычны тэатр пачаў гастролі ў Мінску спектаклем «На парозе неўміручасці», які раскрывае некалькі старажытных і глыбока рускага кампазітара Міхаіла Іванавіча Глінкі. Адуваецца, што і драматург А. Ліпоўскі, і калектыв тэатра з творчым энтузіязмам і любоўю стваралі вобраз свайго вялікага земляка, біяграфію якога непарука звязана са Смаленскам. Атрымаўся ўсхваляваны, глыбока чалавечы спектакль пра заснавальніка рускай класічнай музыкі, творы якога шануюць і горада любяць беларусы.

Тэатр адмовіўся ад увасаблення на сцэне ўсёй біяграфіі Глінкі, абмежаваны перадым стварэння оперы «Руслан і Людзіла». Часта спектаклі-хронікі, перагружаны падзеямі, пакідаюць глядачоў халоднымі, бо факты, якімі б праўдзівымі і каларытнымі яны ні былі, у драматургічным творы ніколі не замяняць багаты характару.

Падзеі адбываюцца ў Пецярбургу, у пасляпунішкія часы. Імператарская Расія лухла лепшых сымно народа, якія не маглі мірыцца і не мірыліся з дзяржаўным ладам, пабудаваным як на фізічным, так і на маральным рабстве. На дузі агітуні Пушкін, Лермантаў, на шабёнцы — Рылеў, «у глыбіні сібірскіх руд» пакуталі дэкабрысты. Церашны пахнаў Фадзея Бузгарына, платнага агента Ш аддзялення, і для Глінкі рыхтуюць «маленькага Дантэска», але геныяльна кампазітар, разумючы гістарычную неабходнасць свайго творчасці, не захаче падастаўляць свой лад дузі наёмнага забойцы, як гэтага хачелася ворагам. Кампазітар знаходзіць сапраўдных саброеў, якія падтрымліваюць яго ў цяжкай хвіліны, натхняючы на новыя пошукі дзеля славы народа рускага. Інтрыга ворагаў, тупасць цара і вышэйшага арыстакратычнага свету, якія лічылі напярэдня айначому музыку «кухарскай», захалююцца эфектнымі італьянскімі забаўкамі, прывялі ад граўлява прам'еру Чароўнай, глыбока народнай оперы «Руслан і Людзіла». Але Глінка, яго палачнікі і сябры ўпаўняюць, што опера — музычны шэдэўр, што яна перажыве многіх і многіх чароў, што надыйдзе час, калі «шаранкі развісцунь гэтыя мелодыі на ўсёй краіне», і што, не прынятая царом і цараворамі, музыка Глінкі атрымае сапраўднае прызнанне ў народзе, які з'яўляецца вярхоўным судзеяй над творамі мастацтва.

Сюжэт спектакля (або спектакля-канцэрта, як ён названы ў праграме) нескладаны. Рэжысер-пастаноўшчык, заслужаны артыст РСФСР М. Малінін галоўную ўвагу сканцэнтраван на раскрыцці вобраза Глінкі, падпарадкаваўшы яму сцэнічныя функцыі астатніх персанажаў. У выкананні артыста А. Хайратзінава Глінка — просты, душэўны, разумны, прыгожы, ён пазабудзены рэсоўкі, эфектных поз і палыманых позіркаў, усю гэта, чым часам імгунічана натхненне на тэатральных падмоцках. Глінка просты, але за знешняй праставай уважачае вялікае сэрца і магунны розум, які агукаваўца і на гора народнае, і на шчырае саброеўскае слова. Паступова ад антыпаты Глінка пераходзіць да нянавісці, кідае пальчаткі ў партыя яго вялікасі цара. Надымак паміж народным кампазітарам і царскімі сапраўцамі — лейтматыў спектакля. Мы бачым Глінку і ў час работы над партытурай любімай оперы, і сродо саброеў, і ў акружэнні бяздольных арыстакратаў. Шчыра, узнёсла праводзіць артыст сцэны сустрэчы з Ганіей Керн, прысяжаныя славуэтага рамана «Я помню чудное мгновенье» Калерыне Керн і шэраг іншых. Глінка аваяны шчырай любоўю да Пушкіна, і велікі гарманічна адліваецца мада вялікага паэта з цудоўнай глінкаўскай музыкой, якая

суправаджае гэтыя паэтычныя спэцыялы. Трэба адзначыць, што артыст надзелены і добрымі вакальнымі данымі. Некалькі раманаў Глінкі выкананы А. Хайратзінавым на добрым прафэсійным узроўні, а для драматычнага акцёра гэта, на нашу думку, — значнае дасягненне.

Прыемнае ўражанне застаецца ад знаёмства з артысткай Н. Шапоўкавай, якая выконвае ролю Ганіей Керн. Гэты вобраз, аваяны пушкінскай лірыкай, накладвае вялікую адказнасць на выканаўца. Яна аб-

На здымку: сцэна са спектакля «На парозе неўміручасці» у пастаўню Смаленскага дзяржаўнага драматычнага тэатра. У ролях: Міхаіла Іванавіча Глінкі — артыст А. Хайратзінаў, Кацярына Керн — артыстка Л. Буіноўска.

язана пераканана нас, што такую жанчыну не мог не пакахаць Пушкін, што гэта яна уваскрасла ў ім «і божество, і вдохновение, і жизнь, и слезы, и любовь». І мы ў асноўным верым артысту, хаця абмежаванасць моўных і сюжэтных сродкаў прыводзіць да значнага збыднення вобраза.

На нашу думку, цікавым атрымаўся Фадзей Бузгарын у выкананні артыста А. Юкельскага. Інтрыга і ханжа, адзіны арганізатар шкваняна Пушкіна, Глінкі і многіх іншых слаўных сымно зямлі рускай, Бузгарын выкідае нянавісці і агіду. Але рым выкідае нянавісці і агіду ў п'есе Бузгарын — толькі дробны інтрыган, пляткар і даносчык, трохі жулікаваты, і гэты акалічаныц аёмбуна адбываецца на спектаклі, бо вобразы тытана Глінкі неабходна было супрацьпаставіць моцнага прапуніка, якім, мяркуючы па гістарычных даведках, і быў Фадзей.

Нам здаецца бесспрачна ўзалам аформленне спектакля мастаком Н. Нікольскім. Асабліва добрае ўражанне пакідаюць сцэны, калі на шодлі заднікі высвятляюцца контуры Пушкіна і былітнага воіна. Удала спалучаны з музыкой, гэтыя эпізоды выкідаюць усхваляванна воллескі ў глядзельнай зале. Дарэчы, невялікі па складу аркестр гучыць чыста, адзядна, што стала рэдкай з'явай ў многіх драматычных тэатрах.

Музыка Глінкі, якой прасякнута ўвесь спектакль, даволі ўдала кампануецца з драматургічнай асновай п'есы і ў большасці выпадкаў не з'яўляецца дывертэсментнай. Свежа і ўсхвалявана пабудавана сцэна стварэння ўвершуры да «Руслана і Людзіла», тамперамента сыгранай аркестрам (дырыжор А. Марчукоў). «Песня Балана» таксама арганічна ўлітаецца ў дэяненне. «Вальс-фантэзі», якім адкрываецца спектакль, крыху надакучліва і неарачна гучыць пасля разрыву Глінкі з жонкай, таксама як і рамана «Сумненне», асабліва заключная яго страфа. Недапрацаваны і эпізод, які натхніў Глінку на стварэнне славуэтага рамана «Я помню чудное мгновенье» Калерыне Керн і шэраг іншых. Глінка аваяны шчырай любоўю да Пушкіна, і велікі гарманічна адліваецца мада вялікага паэта з цудоўнай глінкаўскай музыкой, якая

суправаджае гэтыя паэтычныя спэцыялы. Трэба адзначыць, што артыст надзелены і добрымі вакальнымі данымі. Некалькі раманаў Глінкі выкананы А. Хайратзінавым на добрым прафэсійным узроўні, а для драматычнага акцёра гэта, на нашу думку, — значнае дасягненне.

Прыемнае ўражанне застаецца ад знаёмства з артысткай Н. Шапоўкавай, якая выконвае ролю Ганіей Керн. Гэты вобраз, аваяны пушкінскай лірыкай, накладвае вялікую адказнасць на выканаўца. Яна аб-

язана пераканана нас, што такую жанчыну не мог не пакахаць Пушкін, што гэта яна уваскрасла ў ім «і божество, и вдохновение, и жизнь, и слезы, и любовь». І мы ў асноўным верым артысту, хаця абмежаванасць моўных і сюжэтных сродкаў прыводзіць да значнага збыднення вобраза.

На нашу думку, цікавым атрымаўся Фадзей Бузгарын у выкананні артыста А. Юкельскага. Інтрыга і ханжа, адзіны арганізатар шкваняна Пушкіна, Глінкі і многіх іншых слаўных сымно зямлі рускай, Бузгарын выкідае нянавісці і агіду. Але рым выкідае нянавісці і агіду ў п'есе Бузгарын — толькі дробны інтрыган, пляткар і даносчык, трохі жулікаваты, і гэты акалічаныц аёмбуна адбываецца на спектаклі, бо вобразы тытана Глінкі неабходна было супрацьпаставіць моцнага прапуніка, якім, мяркуючы па гістарычных даведках, і быў Фадзей.

мапоўваліся больш цырыянай драматычнай фактурай. Нельга пагадзіцца з чыста апытанай трактоўкай вобраза Ляўны Караўіна (заслужаны артыст РСФСР Н. Зіноўеў). Рыхтарычны, невыразны і Алег Марцэ (артыст К. Заістоўскі). Не надзелены цікавымі фарбамі вобразы графа Вельгорскага, Гедонава, Вадуя і некаторых інш. Артыстка Л. Стаўроўская ў ролі сявянцы Інтрыгой-Вераб'ёвай зненне даволі перакананае, але яна абмежавана вядоўнай сітуацыяй і не мае магчым-

масці раскрыцця. Марыя Пятроўна, жонка Глінкі (артыстка Л. Тадамочава) — таксама персанаж блізка да вядоўнага або машынаскай драмы, і выкідае ўражанне чужароднага цела ў спектаклі. Не жадаюна і будаўніца трактоўка вобразаў Фадэя і Саргя, якія, па відэавочным намеру агітара, закліканы адстраваць уздзеянне сялянскіх мас на творчасці Глінкі. Хоцця адназначна, што перадача манер прастаўніцкай вышэйшага свету пакідае жадаць лепшага. Бедна выгадалі і нацыям арыстакратаў, асабліва мужчынасі.

У цэлым жа трэба сказаць, што і мінчане, якія прагледзелі спектакль «На парозе неўміручасці», атрымалі эстэтычнае асаду. Смаленскі вобраз чалавек, уваскрасіўшы на сцэне вобраз свайго геныяльнага земляка, якім, мяркуючы па гістарычных даведках, і быў Фадзей.

Нам здаецца бесспрачна ўзалам аформленне спектакля мастаком Н. Нікольскім. Асабліва добрае ўражанне пакідаюць сцэны, калі на шодлі заднікі высвятляюцца контуры Пушкіна і былітнага воіна. Удала спалучаны з музыкой, гэтыя эпізоды выкідаюць усхваляванна воллескі ў глядзельнай зале. Дарэчы, невялікі па складу аркестр гучыць чыста, адзядна, што стала рэдкай з'явай ў многіх драматычных тэатрах.

Музыка Глінкі, якой прасякнута ўвесь спектакль, даволі ўдала кампануецца з драматургічнай асновай п'есы і ў большасці выпадкаў не з'яўляецца дывертэсментнай. Свежа і ўсхвалявана пабудавана сцэна стварэння ўвершуры да «Руслана і Людзіла», тамперамента сыгранай аркестрам (дырыжор А. Марчукоў). «Песня Балана» таксама арганічна ўлітаецца ў дэяненне. «Вальс-фантэзі», якім адкрываецца спектакль, крыху надакучліва і неарачна гучыць пасля разрыву Глінкі з жонкай, таксама як і рамана «Сумненне», асабліва заключная яго страфа. Недапрацаваны і эпізод, які натхніў Глінку на стварэнне славуэтага рамана «Я помню чудное мгновенье» Калерыне Керн і шэраг іншых. Глінка аваяны шчырай любоўю да Пушкіна, і велікі гарманічна адліваецца мада вялікага паэта з цудоўнай глінкаўскай музыкой, якая

суправаджае гэтыя паэтычныя спэцыялы. Трэба адзначыць, што артыст надзелены і добрымі вакальнымі данымі. Некалькі раманаў Глінкі выкананы А. Хайратзінавым на добрым прафэсійным узроўні, а для драматычнага акцёра гэта, на нашу думку, — значнае дасягненне.

Прыемнае ўражанне застаецца ад знаёмства з артысткай Н. Шапоўкавай, якая выконвае ролю Ганіей Керн. Гэты вобраз, аваяны пушкінскай лірыкай, накладвае вялікую адказнасць на выканаўца. Яна аб-

язана пераканана нас, што такую жанчыну не мог не пакахаць Пушкін, што гэта яна уваскрасла ў ім «і божество, и вдохновение, и жизнь, и слезы, и любовь». І мы ў асноўным верым артысту, хаця абмежаванасць моўных і сюжэтных сродкаў прыводзіць да значнага збыднення вобраза.

На нашу думку, цікавым атрымаўся Фадзей Бузгарын у выкананні артыста А. Юкельскага. Інтрыга і ханжа, адзіны арганізатар шкваняна Пушкіна, Глінкі і многіх іншых слаўных сымно зямлі рускай, Бузгарын выкідае нянавісці і агіду. Але рым выкідае нянавісці і агіду ў п'есе Бузгарын — толькі дробны інтрыган, пляткар і даносчык, трохі жулікаваты, і гэты акалічаныц аёмбуна адбываецца на спектаклі, бо вобразы тытана Глінкі неабходна было супрацьпаставіць моцнага прапуніка, якім, мяркуючы па гістарычных даведках, і быў Фадзей.

Нам здаецца бесспрачна ўзалам аформленне спектакля мастаком Н. Нікольскім. Асабліва добрае ўражанне пакідаюць сцэны, калі на шодлі заднікі высвятляюцца контуры Пушкіна і былітнага воіна. Удала спалучаны з музыкой, гэтыя эпізоды выкідаюць усхваляванна воллескі ў глядзельнай зале. Дарэчы, невялікі па складу аркестр гучыць чыста, адзядна, што стала рэдкай з'явай ў многіх драматычных тэатрах.

Музыка Глінкі, якой прасякнута ўвесь спектакль, даволі ўдала кампануецца з драматургічнай асновай п'есы і ў большасці выпадкаў не з'яўляецца дывертэсментнай. Свежа і ўсхвалявана пабудавана сцэна стварэння ўвершуры да «Руслана і Людзіла», тамперамента сыгранай аркестрам (дырыжор А. Марчукоў). «Песня Балана» таксама арганічна ўлітаецца ў дэяненне. «Вальс-фантэзі», якім адкрываецца спектакль, крыху надакучліва і неарачна гучыць пасля разрыву Глінкі з жонкай, таксама як і рамана «Сумненне», асабліва заключная яго страфа. Недапрацаваны і эпізод, які натхніў Глінку на стварэнне славуэтага рамана «Я помню чудное мгновенье» Калерыне Керн і шэраг іншых. Глінка аваяны шчырай любоўю да Пушкіна, і велікі гарманічна адліваецца мада вялікага паэта з цудоўнай глінкаўскай музыкой, якая

суправаджае гэтыя паэтычныя спэцыялы. Трэба адзначыць, што артыст надзелены і добрымі вакальнымі данымі. Некалькі раманаў Глінкі выкананы А. Хайратзінавым на добрым прафэсійным узроўні, а для драматычнага акцёра гэта, на нашу думку, — значнае дасягненне.

Прыемнае ўражанне застаецца ад знаёмства з артысткай Н. Шапоўкавай, якая выконвае ролю Ганіей Керн. Гэты вобраз, аваяны пушкінскай лірыкай, накладвае вялікую адказнасць на выканаўца. Яна аб-

Чого толькі чалавек не перадумае пад мёрныя стукі колаў цапкі, асабліва калі дарога далёкая. І талды асабліва хачацца падзіліцца думкамі з любым саброеўнікам... Зараз не памятаю, з чаго заваяла лядо рамова. Але надобна ўзрадавацца ў свядомасці думка, якую выказаў мой, як мне здаецца, сур'ёзны субсэдынк.

„Не ў брыво, а ў вока“

На праселанай дарозе кажаўся агітмобіль, упрыгожаны сцягамі і плакатамі.

— Кауш! Артысты едуць! — радуюцца каласнікі.

Машыну агітбрыгады Навагрудскага Дома культуры добра ведаюць у калгасна раёна. Дружны, адзяднаны калектыв самадзейных артыстаў існуе ўжо тры гады. За гэты час яны выкідаюць яго канцэрты значна паленілася. Раней рэпертуар брыгады склаўся з выпадковых нумароў. Цяпер у агітбрыгадзе створаны ўласны творчы актыв. У канцэртах пачалі выконвацца сценкі, прыпеўкі, створаныя швачкай Е. Гаралік, навучанам Е. Микявічам, бібліятэкарам В. Булгак і іншымі ўдзельнікамі брыгады.

Часам артысты выступаюць з машыны. Барты не адкідаваюцца, і шырокі кузаў ператвараецца ў сцэну. Часта канцэрты праходзяць у полі, у абедзены пераначны, калі каласнікі адпачываюць.

Ох, і дастанецца ж безгаспадарчым работнікам ад артыстаў! Можна прывесці такі прыклад: у калгасе «Перамога» гульняйчаў Уладзімір Карчык. Пра яго склаў і выканалі дасціпную інтэрв'ю «Мая хата з краю...» Зараз Уладзімір выправіўся.

За трапнасці і надзейнасці канцэртаў каласнікі далі брыгадзе назву «Не ў брыво, а ў вока».

Мы ўзялі кнігу волтукаў ад 228 канцэртаў брыгады і не знайшлі ў ёй ніводнай дрэннай забаўкі.

Наадварот, у розных кутках раёна добры прыклад брыгады знаходзіць падтрымку і паслядоўнікаў. На прыкладу новагрудчан створаны агітбрыгады ў Любын, Услюбе, Воўкавічах і іншых месцах.

У Свяцілавіцкім культурнаму Веткаўскага раёна ёсць у продажы розная літаратура — палітычная, мастацкая, сельскагаспадарчая. План продажу літаратуры культурна выконвае шомесцячца.

На здымку: прадаўчыца Г. Шаляга дамагае пакупнікам выбіраць літаратуру.

У гэты момант чалавек перадумае пад мёрныя стукі колаў цапкі, асабліва калі дарога далёкая. І талды асабліва хачацца падзіліцца думкамі з любым саброеўнікам... Зараз не памятаю, з чаго заваяла лядо рамова. Але надобна ўзрадавацца ў свядомасці думка, якую выказаў мой, як мне здаецца, сур'ёзны субсэдынк.

Было гэта даўно, — спакойна, задумана глядзячы ў акно вагона, пачаў ён. Чалавек, відаць, знаходзіўся падкам у палоне таго, што хацеў выказаць зараз мне. — Я быў падлеткам і стараўся як найхутчэй стаць чалавек у той час аднаўся яны і дэталю. Я без роздуму паважале ўсё старэйшыя за сабе. Усё тое дрэннае, што заўважале ў сваіх аднагодкаў, асуджале. Такім чынам, па майму разуменню, атрымліваецца, што дадаткова стаць дрэнным, і ўсё смеінае, дрэннае, што ёсць ва мне, знікне само сабою.

Не буду гаварыць, як мяняліся мае погляды, — працягаў ён, — але, калі я стаў сапраўды дрэнным, заўважале ўсё ж у сабе рысы характару таго дзіціці, якое так спыналася пастанале. Думаю, што і вам даводзіцца бачыць, як смеінае выглядае часам сур'ёзны, паважаны чалавек. Нібы тое дзіці, ён і зайздросціць, і фанабарыцца, і хітруе, і хваліцца. Справа толькі ў тым, у якой ступені ўласны чалавек гэтыя недахопы і слабасці, і ці заўважае, ці прызнае ён іх у сабе.

Гэты размова прышла мне на памяць, калі я працягаў першы раз і паважаны «Стуканок у аблавушчы», якім адкрываецца новая кніжка А. Рылькі.

«Хто-хто, а Піль Стуканок умее жыць. Той-сэй дзі і пазайздросціць яму можа. Шануе Пільну ў жыцці таго, што ў яго пад шапкай-аблавушчы каля розуму многа. Столькі многа, што сабе апаў і нават інак раз свайму хаўрусу можа пазчыць на разжытца. На сакрэт, вядома, — каб лінінае вока не бачыла. Людзі ж, ведаеце, які? Убачыць таё старанне і — балам-балам! — разнісць па ўсім свеце. Лепш рабі ўсё піхенька, крадком. Не кідайце людзям у вочы, бо ты ж не якая-небудзь даўка-круцелька, якая робіць усё паказак, каб хутчэй прыварыць «самага выгана-нага» жаніа».

Колькі жыццёвай праўды ў гэтых радках! З іх, як жыцця, сочыцца дзейны драбразчылы гумар, якому суджана ўвайсць ў склад тых лекаў, што адрадаўляюць піхіку чалавека.

А пілька ў Пільна Стуканка сапраўды незайздросная. Ён ніколі не заўважае сваіх недахопаў, а наадварот — налькам задаволены сабою, «Гаспадарка ў яго спраўная, і грошы ёсць на «чорны дзень». І ўсё гэта ад таго, «што ў яго пад шапкай-аблавушчы розуму многа». Чым жа не нагадава Пільна сабою звычайнае дзіці, для якога свет канчаецца за ваконцай? Але ў той жа час Піль Стуканок і не дзіці. У яго ж ёсць свой жыццёвы вопыт. «Людзі ж, ведаеце, які? — разважае ён. — Убачыць таё старанне і — балам-балам! — разнісць па ўсім свеце. Лепш рабі ўсё піхенька, крадком. Не кідайце людзям у вочы...»

Алеся Рылькі, малючы вобраз Пільна Стуканка, ідзе ад сапраўдных жыццёвых фактаў і з'яў.

Хіба няма ішч ў наш час людзей, што хаваюцца ў сваю шаркарупу, што імкунца пабудавач шчасце толькі для сабе?

А кюе гора перажывае часам чалавек, калі яго дзеля карысці грамадскай справы палізаць у пасадзе або паставіць радвым работнікам. Колькі крыўды на сабе і на ўвесь свет тады ў гэтага чалавека!

Менавіта так было і з Курылам Баўтруком (апаваданы «Вясельныя»)

Алеся Рылькі, Стуканок у аблавушчы. Апаваданы, Мінск, 1959.

Каштоўную ініцыятыву прывялі каласнікі сельскарацелі «Большыя» Камыненкага раёна. У першым годзе сямгодкі яны вырашылі пабудавач клуб у кожнай палыводчай брыгадзе.

Цяпер поўным ходам ідзе будаўніцтва клубу ў населеным пунктах Падбела, Чарнікі, Шылава, Клепачы. На

трактар і некамплектная кабыла», які «стаў... старым коном на нашчасце», бо прадаваў перад гэтым і старэйшай калгасе, і брыгадарам. А цяпер вось і крыўда на ўвесь свет: перастаў хадзіць на працу ў калгас, адвадзіць душу рыбнай лояляй.

А вось вам і сапраўдны твар паэта Сідара Музіна з апаваданы «Муза Сідара Музіна». Чым не смеіна выгадае ён пад пером гумарыста?

Музін не любіць «прамысловых тэм», бо не знаходзіць у іх «аніякай лірыкі, палёту думкі». Зато, як з пільнаю торава, посіцца са сваім лірычным героём, якога «не возьмець голый рукой, не ўбачыць звычайным покам», выціскае з сабе звычайна радкі вершу, але ўсё ж, відаць, друкуецца, бо ўмее прымайстравацца да аўтарытэтаў у літаратуры, пахваліць іх дзеля свайб карысці.

Усе гэтыя тыпы намаляваны А. Рылькі хутчэй не ў сатырычным, а ў гумарыстычным плане. Іраізуючы над імі, пісьменнік як бы шкадуе чалавека за тым яго недахопы і слабасці, што складаліся і правільна і адпаведных умовах. А ці ўлавушчы такія ўмовы на характары названых герояў? Станоўчы адказ на гэтае пытанне і пісьменніку і чытачу паказвае само жыццё.

Піль Стуканок, несучы на сабе цяжар пачварных звычай старога свету, і ў новым, савецкім грамадстве круціць «усё жыццё галавой». Імяна круціць, а не думае, не прадуе. А таму, як ён сам гаворыць, яму «не лёгка жыць». Аднак да таго вываду Стуканок прыходзіць толькі тады, калі ўжо стала немагчыма жыць па правілу: «Не памятаю — не падаецца», якога ён прыжымаўся ўсё сваё паліраццё жыцця. І калі не ўдалося збыраць новага старэйшым калгасе («бо старэйшыя дужа сур'ёзны чалавек. Невядама калі сціць, і на вяселлі, хрысцінае не ходзіць. А былі ж старэйшы, што нават на хаўрусах «Шумуе камяш» спявалі»), то Піль ідзе на працу ў калгас.

Прайшоў час, змянілася жыццё ў калгасе, і Курыла Баўтрук («Вясельны трактар і некамплектная кабыла») пакінуў камяніны і пайшоў працаваць кавалем. Ды, відаць, не таму, што вымушаны быў, а таму, што заробак стаў добрым і гэтай работа па ім.

Пасту Музіна таксама пачало не шанцаваць. Менш стала попыту на сідары дэфармацы.

З прыведзеных прыкладаў відаць, што А. Рылькі накіроўвае востры погляд гумарыста на тым людзкіх недахопах, якія шкідзюць нашаму грамадству ў паспеховым руху наперад. Пры гэтым пісьменнік паказвае, як змены ў наваколным жыцці ўплываюць на піхіку чалавека, перабрабляюць яе.

Так разумее і вырашае А. Рылькі праблему выхавання людзей у сучасных умовах. Уважліва ўглядаючыся ў жыццё, ён заўважае з'явы, што схаваны ад незацікаўленага вока, каб у тыпаваным выглядзе паказалі іх грамадскасі.

У двух апошніх апаваданых зборніка («Пастухі», «Аніота») А. Рылькі імкнучыся ў гумарыстычным плане намаляваць прапавітчы, сумленных людзей, для якіх прапагонар і слава. Кожны з іх не «кру-

цэнтральнай сядзібе калгаса ў вёсцы Навічкічычы ўвадзіцца двухпавярховы будынак Дома культуры.

Будуюцца клубы ў брыгадах калгасаў імя Леніна, «Новы шлях», «Сталінскі шлях» і інш.

М. ЮРКЕВІЧ

Апошняя кніга пісьменніка

Творы Подзіка Даўганьскага ніколі не вызначалі пільна кірунку літаратуры, не з'яўляліся літаратурнымі падзеямі свайго часу. Але кожна з яго кніг была спевачаснай неабходнай у літаратурным працэсе, яна заўсёды дапаўняла агунічана і асамферу літаратурнага жыцця. І сам пісьменнік, аддашы больш сарка гадоў жыцця справе літаратуры, ніколі не стаў у цэнтры літаратурна-грамадскай барацьбы, палей, якія вызначаюць тэм літаратурнага развіцця. Але ён заўсёды быў на месцы і без шуму і декларатыўных клятв падтрымліваў усё новае, што абумоўліваецца грамадска-палітычным жыццём у краіне. І яго кнігі — мастацкія дакументы свайго часу, напісаны рукам не абывацкага сузіральніка, а актыўнага прыхільніка і ўдзельніка бурнага жыцця Савецкай краіны.

Выхадзец з прапоўнага асяродка, Подзіка Даўганьскі з замілаваннем пісаў аб простых і маленкіх людзях працы: лярэйскіх рамесніках, саматужніках, шаўцах і краўцах, багалогах, саматужна-музыкантах, сардэчна ўхваляючы тое новае

Людзі робяць вясну

Так завецца кніжка нарысаў Антона Бялевіча, выпушчаная Дзяржаўным выдавецтвам БССР. Яна расказвае аб радзіме, імклівым рытмічным каласнай вясні, якая наспявае кроцьчы на шляху новых поспехаў. Гэта творы аб сціп-ных людзях, зусім маладых і пахлы-тых, дзяржаў і аграномаў, механіза-тарах і настаўніках, бясхвонна адда-ных роднай краіне, шчырых, улюб-ных у сваю працу.

Соф'я Антонаўна Бондар — пера-давача дзяржаўнага далажа да ме-жы свайго Вязьненскага раёна. Да яе прыяжджаюць перамаць вопіць, параніць. Калі знатную каласніцу распяваюць, у чым скарот яе по-пыхаў, яна працівае свае рукі: «Гэтымі рукамі кармілі і пано каро-лі, гэтымі рукамі выдываю і чышчу іх. А што ж яшчэ? Праду кажу, Ішых скаротай няма ў мяне, дзятчкі». І словы дзяркі не з'яўляюцца дэ-кларацыяй, бо аўтар пераканаўча па-казвае, як напружана, не шкадуючы сваіх сіл, працуе жанчына, колькі капатлівасці прылягла яна аб ко-жнай карове, шукаючы да яе «ін-дуўнага» падыходу, як уважліва вывучае вопіць дзяркі і выкарыстоў-вае дасягненні навуцы. «Я ж усю душу ўкладу ў працу, а даганю тую Амерыку!» — гаворыць Соф'я Анто-наўна, і мы верым ёй, разумею, што гэта не пустая абяцанка. Верым, бо пісьменнік здолеў пераканаўча ад-люстраваць настолькі, няўрымслі-вы характар працаўніцы-каласніцы (нарыс «Цётка Бося»).

Імяна такіх людзей, неспакойна па натуре, мэтакараваўна, больш за ўсё прыцягваюць да сябе ўвагу аўтара. Яны — стваральнікі, зма-гары за лепшае жыццё. Ім пры-свечаны і нарыс «Людзі робяць вяс-ну». Усё было падрыхтавана да сяр-бы ў каласе «Мая камунізм» Ба-рысаўскага раёна, а вясна затрымлі-валася.

— Дзе ж гэта, сусед, забудзілася вясна? Няўжо яна праз цёплае мора не можа пераліцца?

— А чого ёй пераліцца? Жа-варанкі на сваіх крылах прылясць.

Прыляцелі жараванкі, а затым і кнігаўкі, а дэбаль вясны няма. Але ж людзі робяць вясну, гаворыць аўтар, такіх, як аграном Андрэй Сця-панавіч Лазарка, чалавек пакылы, але малады душой. Калі ў краіне па закляк партыі пачалася барацьба за

* Антон Бялевіч. Людзі робяць вясну. Нарысы. Дзяржаўнае вы-давецтва БССР. Мінск, 1959.

ЛЕЛЬЧЫЦКІЯ УМЕЛЬЦЫ

У памяшканні Лельчыцкага До-ма культуры з'явіўся раённая выстаўка прыкладнага і вышэй-шага мастацтва майстроў народнай творчасці. На гэтай выстаўцы прадстаўлена каля 200 экспанатаў самых розных жанраў, пачынаючы ад ткацтва, разьбы па дрэву, вышыўкі і канчаткова жывапісам і графікай.

Найбольш багаты раздзел вы-стаўкі — ткацтва. Зяртаюць на сябе ўвагу поцілкі каласніцкіх вёскі Салагубы Настасі Бех, асабліва поцілка з геаметрычным арнамантам. Выразны малюнак, спалучэнне залатых танаў ва-бяць гледачоў.

Добра затрымліваюцца навед-вальнікі перад самаробнымі дыван-нымі каласніцкімі Александрэ Бех з той жа вёскай. Кампазіцыя дывана вельмі простая, але ўмеля сты-лізацыя малюнка, смелая спалу-чэнне ружовых і чорных колераў даюць багаты дэкаратыўны ўзор.

Прыгожым дэкаратыўным вы-рашэннем вылучаюцца і поцілкі са-нітаркі раённай бальніцы Марыі Ліпскай, работы мастастры Ганны Журовіч.

Добра прадстаўлена вышыўка, разьба па дрэву. У жанры вышыў-кі асабліва трэба адзначыць ра-боты агранома Валерыя Назіаева. Карыстаючыся поспехам экспанатаў Александара Ліпскага (разьба па дрэву). Можна сустрэць на вы-стаўцы беларускія нацыянальныя адзенне. Так, напрыклад, арыг-нальным па стылю выкаранены тра-дыцыйны гарнітур 70-гадовай ка-ласніцы А. Тарасавіч (в. Бар-ное).

У жывапісе і графіцы спробуюць свае сілы рабочы электрастанцыі Д. Маслаў, загадчык майстроў Беларускай сярэдняй школы Аляксандр Ляшчынскі і служачы А. Сілі. Лепшым з'яўляюцца графі-чныя замаляўкі Д. Маслава. Асабліва ўдалы яго акварэльны пейзаж.

Выстаўку ўжо наведвала больш тысяч чалавек. Многія з на-ведвальнікаў пакінулі ў кішэ до-важкі добрыя выказванні, парады і пажаданні.

В. КРАЦО, кансультант Гомельскага абласнога Дома народнай творчасці.

Малюнак у падручніку

Наша школа заклікана выхоўваць у вучняў любоў да айчынай і су-светнай культуры, гордасць за леп-шыя яе прадстаўнікі.

Між тым, настаўнікі часта суты-каюцца з цяжкасцямі ў гэтай сваёй рабоце.

У падручніках «Родная літарату-ра» для V—VI класаў ёсць аднафар-бавы рэпрадукцыі з карцін маста-коў. Але яны не могуць у поўнай ме-ры садыкціваць выхаванню добрага густу, бо мастак ідэю свайго твора выказвае не толькі кампазіцыя і ры-сунком, але фарбамі і іх адценнямі.

Гэтую важную якасць вылічы-ваць, напрыклад, Дзяржаўнае вучэбна-педагагічнае выдавецтва Міністэрства асветы РСФСР, у падручніку па лі-таратуры мы чынімо для V класа ўвясцілі каларыяны рэпрадукцыі з твораў рускіх класікаў і савецкіх мастакоў.

У нас жа складальнікі «Роднай лі-таратуры» для VII класа зусім не змясцілі нават аднафарбавы рэпра-дукцыі. Неабходна, каб у новым вы-данні падручніка былі каларыяны рэ-прадукцыі. Напрыклад, добра было б уключыць рэпрадукцыі з карцін ма-стака А. Сергіевіча «А хто там ідзе?», з дыванкаў карцін Т. Шаўчэнка (з савецкага жывапісу, з салдацкага по-быту ў Орскрай краіцы), з якімі б вучні знаёміліся пры вывучэнні па-эм Я. Купала «Тарасова доля», і г. д.

Няма ніякіх рэпрадукцый, не ліча-чы дыванна зробленыя партрэтаў пісьменнікаў, у хрэстаматых і па-дручніках для VIII—X класаў.

Асцвярджаючы і здымкі сцен са спектакляў па вядомых беларускіх п'есах. Праграма ж па беларускай лі-таратуры VIII—X класаў да вядо-майчым для знаёмства вучняў са сцэнічным жывапісам лепшымі беларускімі тэатрамі твораў нашай

драматургі («Пінеская шляхта» В. Дулігіна-Марцінкевіча, «Раскіданае гняздо» Я. Купала, «Салавей» Зм. Бядулі, «Хто смачна апошнім» К. Крапівы і г. д.).

Вялікай дапамогай настаўніку бы-лі б запісы на грамластасціках асоб-ных сцен або актаў з тэатральных пастановак, якімі б можна было ўнесці разнастайнасць у выкладанне.

Нарэшце, настала неабходнасць за-пісаць на грамластасціках вядомыя творы беларускіх паэтаў і кампазітараў у выкананні таленавітых артыстаў. Чаму няма ў продажы запісы цудоў-нага рамаса «Зорка Венера», песні «Слуцкія ткачыхі» і інш. А гэтыя творы ўключаны ў праграму, і пры знаёмстве з іх зместам, ідэяй і ма-стакімі сродкамі праслухоўванне пе-сен на гэтыя тэксты спрыяла б выхаванню ў вучняў любові да роднай в-шчы і музыкі.

Можна вітаць выпуск каларыяных папярэдняў партрэтаў беларускіх пісьменнікаў і паэтаў. Але час ужо вылучыць каларыяны партрэт і рэ-прадукцыі з лепшых твораў рускіх і беларускіх мастакоў, скульптараў і твораў, якія адносяцца ў Дзяржаў-ным мастацкім музеі БССР, у літар-атурным музеі Які Купала і ў музее гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Цяжка перацаніць вялікую дапа-могу, якую аказваюць вучням ілю-страцыйныя табліцы аб жыцці і твор-часці пісьменнікаў. У свай час былі вылучаны такія табліцы, прысвечаны Якубу Коласу і Янку Купалу. Але тэраж іх быў малы; набываць гэтыя табліцы ў кніжных магазінах за-раз немагчыма. У сучасны момант, калі ў Мінску працуе вялікі паліграфічны камбінат, трэба падзяліць вы-ступ табліц.

А. КАЗЛОУ, выкладчык беларускай мовы школы № 8 г. Мінска.

ДА 150-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ ЮЛІОША СЛАВАЦКАГА

Вялікі польскі паэт

Юліош Славацкі, вялікі польскі паэт — паэт нацыянальнага, народнага. Зываць яго прылічваюць да рамантыкаў, да той іх плыні, якая была прагрэсіўнай, мэтакаравава пра-водзіла барацьбу за новага чалавека. Але вялікі паэт ніколі не ўкла-даўся ў рамы літаратурных кірун-каў і стыляў, нават тых, якія яны самі засноўвалі.

На лепшым творах прадстаўнікоў рамантычнай эпохі гараць агністыя вядоўкі французскай рэвалюцыі. Творчасць Славацкага вызначаецца рэвалюцыйным пачаткам, тым больш іскравым, што сам паэт уладзіў і ў палітычным жыцці, і ў рэвалю-цыйным руху.

Пройдем па жыццёвай дарозе паэта, бо мала можна знайсці яе прыкладу, калі б так цесна нітава-лася жыццё і творчасць пісьменніка, як гэта было ў Юліоша Славацкага. Паэт нарадзіўся 4 верасня 1809 г. у Крамыні на Украіне ў сям'і пра-фесара, перакладчыка, аўтара па-этычных твораў і драм, Маці паэта, паводле слоў Мельсэла Яструна, мела заміланне да літаратуры, бы-ла чуллівай у гусце свае эпохі.

Незабаве пасля перездаў у Вільню па пасуду прафесара польскай літаратуры, ўзвешыў Славацкі памі-рае. Сам я зноў перабраўся ў Кра-мыні і жыў там да паўторнага шлюбу Саламеі Славацкай з доктарам Боку, таксама прафесарам Ві-ленскага ўніверсітэта. Новы пера-езд сям'і ў Дзецінаваў халасцюком пакаіла Славацкі ўлюбены Кра-мыні, каб ужо скончыць гімназію і ўніверсітэт у Вільні. Але ўспаміны аб месцы нараджэння і гадах мален-ства спадарожнічалі паэту да кан-ца жыццяна пыху, знаходзячы адбыт у многіх яго творах («Укра-іна дум», «Вяніўскі» і інш.).

Скончыўшы навучанне на ўні-версітэце, паэт на кароткі час наведвае Крамыні і лепшыя ў Адае. Пасля, па жаданню маці, дэпартацыя па-сле Славацкі выязджае ў Варшаву пра-цу ў тагачаснае міністэрства «свабоды моладзі» і сваёй мінара Гэтае асяроддзе прыгатавала Слава-цкага, чыноўніцкае існаванне было яму агідным. «Цётка апаўмеч, — піша ён у «Дзецінаваў», — што такое нуднае жыццё явяўла мяне ў край уцялення... І пачаў чыць, галавы, якім ужо не мог супраціўляцца, і пачаўшы пісаць, стварыў амаль усе змяшчэння ў тамах рэчы за паўтара годаў». Гутарка ідзе аб пазытывах аповесці «Гуго», «Манах», «Араб», «Ян Вяліцкі», аб трагедыі «Марыя Сіпарт».

Не трэба думаць, што менавіта да гэтага часу адносяцца першыя творы Славацкага. З 1826 г. захаваўся «Украіна дум», а з наступнага — саветы, прысвечаны першаму каханню паэта. Спробы пісаць, як відаць, рабіліся асабліва рана. «Ала-пачу, дзень навучаньня чытаць на кішэ баяк Крамыні, не мог дзяр-маць ад «Лідыя», добра іграў на фартэпіяна, размаўляў па-француз-ску, наогул выяўляў выключныя здольнасці. Свае дзіцячыя крокі ў паэзіі Славацкі рабіў пад відэочынам ульпавым Адама Міцкевіча. Вя-лікі паэт быў у салоне Саламеі Боку і прыхільна выказваўся аб пазытывах практыкаваннях яе сына.

Следам за названымі вышэй па-эм з'яўляюцца вершы-вядуўкі на лістападаўскае паўстанне 1830 г., калі студэнты і выхаванцы школы падахрунжылі напалі на Бельведэр, прымушаны на месца, кніжка Кан-станціна, уцячы ў Варшаву.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Славацкі прывітаў паўстанне аброў пара, яго «Гімн», надрукава-ны ў газеце «Польскі Кур'ер» праз тыдзень пасля пачатку рэвалюцый-ных паўдзей, заклікаў:

Гэй, браты, бярэце зброю... Будзем жыць на ўласных землях і ва ўласных снах магілах.

У «Гімне» выразна праявіліся ім-кненні, якія жылілі народна-вызва-ленчы рух. Перамога паўстання ма-гла быць забяспечана братамі на-роднага паэту Рэсі і Літвы, і да іх з'яўляўся Славацкі па падтрым-кай і дапамогай. Нарэшце, у «Гімне» магутна гучыць заклік да рэвалюцыі ўсенароднай.

Ішч шырэй усаўляюцца ўсепа-роднае паўстанне ў «Одае да свабо-ды». Значыць, сонца свабоды для ўсіх умяшчэньняў, значыць, крылі свабоды ўвесь свет абдымаюць.

Даследчык творчасці Славацкага К. Дзяржавін справядліва зазначае, што ў верхах партыі лістападаўскага паўстання паэт «успадліў рэспублі-канскі дэмакратычны ідэал наро-даўства, ад якога былі далейкі не толькі сямейная арыстакратыя, але і шырокія колы дробнай шляхты».

«Гімн», «Ода да свабоды», вершы «Кулік» і «Песня літоўскіх легі-янаў» прынеслі Славацкаму славу першага пэсіяра паўстання. Яго та-варышы і адвадкі бралі ў рукі зброю. «Трэба быць ішч ў войска, і мець да гэтага вялікую ахоту», — піша Славацкі маці. Але быць у шэрагах узброеных барацьбітоў па-эту не дазваляла здароўе. Да паўста-ўнай Варшавы набліжалася войска, і Славацкі, як маркуець некаторы даследчык, пасуваючыся парад на-роднага ўрада, выехаў за мяжу.

«Мне было сумна, — піша ён маці ў Вроцлава, — здавалася, што ўця-каю, і зараз я ўсё яшчэ «сваруся са сваім сумленнем... І пакінуў цудо-ўны край і, можа, ніколі ўжо не здолею вярнуцца...». Словы гэтыя былі прарочымі: Славацкі не па-чыў больш радзімы. Толькі пераз 70 год пасля дачаснай смерці яго прах быў перанесены ў Кракаў і пака-ладзены ў Вавелі побач з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

Не ад'езд Славацкага з Польшчы не быў падобны да ўцякаў. Апыну-шыся за мяжу, паэт стаў увабле-днем радзімы для прагрэсіўнай часткі эміграцыйнай моладзі. Герцаг гаворыць, што польскія паэты, спе-раішоўны мяжу... забралі з сабою сваю радзіму і, не схіляючы галавы, прымушаны ў Вавелі пачаць з магілай Адама Міцкевіча.

паэту 1831 г. Славацкі прымае дару-чыне народнага ўрада і едзе ў Лон-дан з прапановай маршалу Грушы заняць ваенны пост па ўрадзе. Гру-шы ўхіліўся. Незабаве паўстанне было разгромлена.

З колаў, агураваных вакол па-эта за мяжой, выйшаў праект арга-нізацыі «Нацыянальнага саюза», які быў ахрышчаны правай прасяй як «камуністычна-рэспубліканскі».

Усе свае спадзяванні на будучае паэт звязваў з дэмакратычным рухам. Пасля кракаўскай рэвалюцыі вясною 1848 г. ён спяшае ў Познань, каб прыняць удзел у падрыхтоўцы нова-га ўзброенага паўстання ў Польшчы. Наколькі блізім было гэтае паўста-ненне Славацкаму, відаць з яго ліста да аднаго з паражытых саборцаў: «Народ выступае насуперак шлахце, якая марыць аб спакоі, здабытым любоў паню, і аслабляе па магчымасці вулканічныя сілы народа. Ах, дружа мой, што гэта за народ! Ніколі я не ўваўлю нічога падобнага! Ён тоіць у сабе зародак новай эпохі...»

Прадчуваючы новую эпоху, звязан-най са з'яўленнем у Польшчы пра-летарыята, памалючы сілы ў класвай барацьбе, мы знаходзім у вершы «Вялічце сто работчы»:

У пэсьме да Жорж Занаванці з горадзім гаворыць аб сваім наро-дзе, «які імкнецца да ажыццяўлення новага парадку рэчы ў Еўропе».

Жыццёвы шлях Славацкага, яго палітычныя погляды і творчасць паў-стаюць у цэласці і адзінстве. Пра-да, нацыянальна-ідэальна паэту не заўсёды дасягалі акрэсленасці і выразнасці, але ратунка свае радзімы ён заўсёды бачыў у братаў сувязі з народам Рэсі і Літвы. Аб гэтым сведчаць і тая ж «Ода да свабоды», і драма «Фантан», у якой выяўляюцца сімпатыі да дэкабрыстаў, і строфы паэмы «Вяніўскі», прысякнутыя глыбокай любовію да Пушкіна і Лермантава.

«Цудоўная, поўная дыямантаў мо-ва ў Пушкіна, у пана Санкоўскага напоўнена поласцю. Цяпер, як я чуў, піша Лермантаў, які паліваў жыццё гасціні на Каўказе. Цар ад-чувае агіду да яго і да лаўровых дрэў, якія могуць расці і некрухны тэя нажом і ножам... стаць некалі — шчыбеніца!»

Аб пікавіцы Пушкіна да Слава-цкага гаворыць знойдзены ў пушкінскай бібліятэцы экзэмпляр «Бардына».

Славацкі вельмі ясна адраўнаваў сілы братаў, саюз з якімі абяцае далейшы поспех наперад, і сілы варожыя, разкіньныя, якія лягчыць Польшчу да заняпаду, у багню клоўніцкіма. Ігнае абурэнне поўніць радкі «Вяніўскага», накіраваныя супраць Ватыкана.

«О, Польшча! — папярэджае паэт, — твая згуба ў Рыме. Там проціма нежажэліць чарвей. Няўжо будзеш кахаль, што яны па-точыць твой ланцуг! Ці ты ўзякшч болас помыць тым, што з'яўляец на тропе і ганяюць душою і крывёю бядняцтва!»

Геніяльны сын польскага народа, вялікі паэт-рэвалюцыйнер поўным голасам гаворыць папер з новымі пакаленнямі людзей народнай Польшчы.

З імгня далейш часоў бачыў ён сваю радзіму ў негасальным святле басмерця.

Народы нашай Радзімы, народы ўсіх краін, якія заваявалі права жыць у свеце сацыялізма, лічце Славацкага паэтам нашага часу, як і кожнага з твораў, што пракада-лі шляхі ў будучыню.

Максім ЛУЖАНІН.

Студэнты авалодваюць культурнай спадчынай

Па жаданню студэнтаў у Беларус-кай сельскагаспадарчай акадэміі створаны ўніверсітэт культуры з двухгаловам тэрмінам навучання. Займаецца ў ім 350 чалавек. Слуха-чам будзе прагучаны цыкл лекцый па марксіска-ленінскай асветцы, камуністычнай маралі, літаратуры, музыцы, харэаграфіі, тэатральнаму

вывучэнчому мастацтву. У ліку лек-тараў кандыдаты філасофскіх навук М. Дырэктаранка і Э. Зябікіна, кан-дыдат гістарычных навук М. Шы-таў, выкладчыкі музычнай школы Б. Круціўка і Н. Мітраева. Для чытання лекцый будуць запрошаны таксама пісьменнікі, дзеячы тэатра, мастацтвазнаўцы.

Б О Й Н А „Н П“

Іван ШАМЯКІН

Пісаў я поэма ўначы пры святле газінічкі, збро-ленна з гільзы бунакалібернага кулямёта. Побач бестурботна спалі Чуб і Самаролаў. Чуб смешна хрып, з подсістам. А за дзяржы тэмка сістэма ве-дер, той споебавіць вецер, які ўзнямае тонкія снежныя пылічкі і ідзе іх бясхвонна ў адным на-прамку. Такія паэмака засыпае след за пачы мі-нут.

Рантам адцініліся даверы, вецер калыхнуў по-лым газінічкі. Сушылаў, які стаў на варце, пра-шантаў трыкоўна і тэмніца: — Камандзір! Сюды!

Я накінуў кашу, выскочыў. Вартавы хутка падмаўса на скаду. — За ім. Ён не стаў там у поўны рост, як звычайна, а лёг за камен, пра-шантаўшы мяне: — Лажыся!

Я ўпаў побач з ім, — Бачыш? — паказаў ён на возера. Я пільна ўгледзеўся, але нічога не ўбачыў. — Ляжыш! Многа ляжышкі! Ідзь лягнугом. У маскхалатах. Ты іх так не ўбачыш. Цені. Зярні ўвагу на цені. Ах, чортава свіяціла!

Была поўня. Але па небе вецер гнаў пацматан-ныя хмары, і месячык то хаваўся за іх, то зноў вышпаў; па азёрнай раўніне пільні цені ад хмар. Такі цень закрываў бліжэйшую да нас частку возера. Але патроху ён адступав да левага лясіста-га берага, і на залітай месячковым святлом галазі вырсываліся ішыя цені — ад ібачных людзей, што кіраваліся ў наш бок.

— Чалавек сорак, калі не больш, — прашантаў Сушылаў. — Я бачу не толькі цені, але тое, што не закрыта маскхалатамі... Да іх прыкладна кі-лометр. Як думаеш—свае, чужыя?

— Фіны, Хвядос Яфрэмавіч! Я не сумняваюся — так м'ялі ішч толькі вора-гі. Яны ведаюць, што тут — пакаты бераг і лёгка выбрэнца з возера. Пост наш новы, пра яго яны маглі не ведаць, ці, можа, маюць намер захапіць зямляку і знішчыць.

— Будзем біцца? — спакойна спытаў Сушылаў. — Будзем! Яны

